

Література

1. Офіційний сайт Державного департаменту інтелектуальної власності України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sips.gov.ua>.
2. Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 року (редакція від 01 березня 2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Пастухов О. М. Авторське право у сфері функціонування всесвітньої інформаційної мережі Інтернет: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» // Пастухов О. М. Нац. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К., 2002.

УДК 343. 378

ПРОТИДІЯ КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН В УКРАЇНІ

Кензір Т. – ст. 3 курсу, гр. ПРвн-31.

Науковий керівник - к.ю.н., доцент Скірський І. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Проблема незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на сьогодні вийшла за межі окремо взятих країн і перетворилася в загальносвітову проблему. Наркобізнес є однією із форм організованої злочинності, який не обмежується територіальними кордонами однієї держави. Геополітичне розташування України сприяє тому, що через її територію проходять шляхи доставки і транспортування наркотичних засобів та психотропних речовин, які контрабандним шляхом перетинають кордон України. Актуальність даної теми є незаперечною, оскільки нелегальний обіг наркотичних засобів в Україні набуває дедалі значніших масштабів, стає досить серйозним чинником, який негативно впливає на стан здоров'я і добробут населення, особливо молоді, розвиток суспільства загалом.

Розгляду даної теми присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених (О.Я. Баєв, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, О.М. Васильєв, С.О.Сорока, Н.А. Мирошніченко, М.Б. Вандер та інші). Проте дослідження різних аспектів протидії контрабанді потребує постійного аналізу та вдосконалення. Адже наразі ми спостерігаємо тенденцію підвищення інтелектуального рівня та винахідливості контрабандистів наркотичних засобів, які постійно удосконалюють, змінюють методи і спрямованість своєї злочинної діяльності [1, с. 120].

Поняття контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів зазначено у статті 305 Кримінального кодексу України [2], відповідно до якої це є їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Суспільна небезпечність контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів визначається тим, що в такий спосіб на територію України, з території України чи транзитом через Україну неконтрольовано переміщуються наркотичні засоби, що становлять небезпеку для здоров'я населення. Обов'язковою ознакою злочину, що розглядається, є наявність предметів, що становлять підвищену небезпеку для здоров'я людей. Такими предметами є: 1) наркотичні засоби; 2) психотропні речовини; 3) прекурсори; 4) аналоги наркотичних засобів та психотропних речовин [3].

Кримінально карним буде діяння, якщо предметом є хоча б один вид наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів. Поняття та ознаки названих предметів перераховані в Законі України «Про обіг в Україні наркотичних

засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» [3]. При цьому всі ці предмети (крім аналогів) деталізовані Переліком наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, який сформований відповідно до законодавства і міжнародних зобов'язань України і затверджений постановою Кабінету Міністрів України від [4].

Суспільно небезпечне діяння при контрабанді наркотичних засобів полягає в активних діях. Об'єктивна сторона, передбачає два альтернативні способи вчинення даного злочину: перший – переміщення наркотичних засобів через митний кордон поза митним контролем; другий – переміщення з приховуванням від митного контролю. Місце вчинення злочину, тобто митний кордон України, є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони. Слід зазначити, що незаконне переміщення може бути здійснене різними способами, а саме: перевезення, перенесення, пересилання наркотичних засобів через митний кордон.

Контрабанда наркотичних засобів передбачає наявність умисної форми вини і вигляді прямого умислу. При цьому особа усвідомлює суспільну небезпеку своїх дій, передбачає їх негативних наслідки та прагне їх настання. Кримінальній відповідальності за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів підлягають як громадяни України, так і іноземні громадяни, а також особи без громадянства, які є осудними та до моменту вчинення злочину досягнули шістнадцяти років. Відповідний злочин карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що були предметом контрабанди [5, с. 208].

Важливо зазначити, що контрабанда наркотичних засобів здійснюється на всіх ділянках державного контролю з використанням різних видів транспорту. Так, за минулий рік найбільша кількість випадків затримань припадає на автомобільний транспорт, але і використовуються залізничний, морський, авіаційний види транспорту, часті випадки контрабанди за допомогою поштового зв'язку.

Підсумовуючи вищесказане, можна дійти висновку, що одним із першочергових завдань задля вирішення даної проблеми є активізація роботи відповідних органів щодо виявлення контрабанди наркотичних засобів, злочинних наркоугруповань та перекриття каналів незаконного транспортування наркотичних засобів через митний кордон України.

Література

1. Стригун Д. С. «Проблеми протидії контрабанді наркотичних засобів та психотропних речовин в Україні та шляхи їх розв'язання // Юридична Україна. – 2010. - № 2. – С. 120-122.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 року (редакція від 01 січня 2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів : Закон України від 15.02.1995 року (редакція від 28.12.2015 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 року (редакція від 27.12.2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 608 с.

УДК 343.122

ПИТАННЯ ПРАВ ПОТЕРПІЛОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Ярандін Д. – ст. 3 курсу, гр. ПРвн-31.

Науковий керівник - к.ю.н. Поджаренко К.Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Згідно з ч. ч. 1, 3 ст. 55 Кримінального-процесуального кодексу (надалі - КПК України), потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди [1]. Потерпілим є також особа, яка не є заявником, але якій кримінальним правопорушенням завдана шкода і, у зв'язку з цим, вона після початку кримінального провадження подала заяву про залучення її до провадження як потерпілого.

У ст. 56 КПК України йдеться про права потерпілого. Їх можна поділити на три групи: 1) права, які він має протягом всього кримінального провадження (ч. ч. 1, 4 ст. 56 КПК України); 2) права, які він має під час досудового розслідування (ч. 2 ст. 56 КПК України); 3) права, які він має під час судового провадження (ч. 3 ст. 56 КПК України).

Права, якими потерпілий наділяється протягом всього кримінального провадження, мають загальний характер і можуть бути реалізовані на всіх його етапах. Права, які має потерпілий під час досудового та судового провадження, можуть бути реалізовані лише на відповідних стадіях провадження і визначаються їх специфікою [2, с. 185].

Протягом кримінального провадження потерпілий має право: 1) бути повідомленим про свої права та обов'язки, передбачені КПК України; 2) знати сутність підозри та обвинувачення, бути повідомленим про обрання, зміну чи скасування щодо підозрюваного, обвинуваченого заходів забезпечення кримінального провадження та закінчення досудового розслідування; 3) подавати докази слідчому, прокурору, слідчому судді, суду; 4) заявляти відводи та клопотання; 5) за наявності відповідних підстав – на забезпечення безпеки щодо себе, близьких родичів чи членів своєї сім'ї, майна та житла; 6) давати пояснення, показання або відмовитися їх давати; 7) оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді, суду в порядку, передбаченому КПК України; 8) мати представника та в будь-який момент кримінального провадження

відмовитися від його послуг; 9) давати пояснення, показання рідною або іншою мовою, якою він вільно володіє, безоплатно за рахунок держави користуватися послугами перекладача в разі, якщо він не володіє державною мовою чи мовою, якою ведеться кримінальне провадження; 10) на відшкодування завданої кримінальним правопорушенням шкоди в порядку, передбаченому законом; 11) знайомитися з матеріалами, які безпосередньо стосуються вчиненого щодо нього кримінального правопорушення, у порядку, передбаченому КПК України, у тому числі після відкриття матеріалів згідно зі ст. 290 КПК, а також знайомитися з матеріалами кримінального провадження, які безпосередньо стосуються вчиненого щодо нього кримінального правопорушення, у випадку закриття цього провадження; 12) застосовувати з додержанням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, у яких він бере участь; 13) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення у випадках, передбачених КПК України; 14) користуватися іншими правами, передбаченими КПК України.

Також на всіх стадіях кримінального провадження потерпілий має право примиритися з підозрюваним, обвинуваченим і укласти угоду про примирення. У передбачених законом України про кримінальну відповідальність та КПК України випадках примирення є підставою для закриття кримінального провадження.

Під час досудового розслідування потерпілий має право: 1) на негайне прийняття й реєстрацію заяви про кримінальне правопорушення, визнання його потерпілим; 2) отримувати від уповноваженого органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття й реєстрацію; 3) подавати докази на підтвердження своєї заяви; 4) брати участь у слідчих (розшукових) та інших процесуальних діях, під час проведення яких ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дії, що заносяться до протоколу, а також знайомитися з протоколами слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій,